

Meänkieli

Kansalisten vähemistöitten oikeuksia

Ruottissa on viis kansalista vähemistöryhmää: juutalaiset, romanit, saamelaiset, ruottinsuomalaiset ja tornionlaaksolaiset. Kansaliset vähemistökielet on jiddish, romani chib, saame, suomi ja meänkieli.

Kansalisila vähemistöillä on erikoinen asema. Se markkeerathan sillä tavalla ette se on valtiopäivät jotka on tunnustanheet kansaliset vähemistöt ja heitten kielet, Euruupan neuvoston vähemistökonvensjuunitten mukhaan. Tunnustus merkittee ette on kansanoikeukselinen velvolisuus aktiivisesti suojata ja tueta kansalisten vähemistöjen kieliä ja kulttuuria.

Yhteisesti vähemistöryhmile on ette net on asuttanheet Ruottia ja Stokholmia pitkän aijan. Vähemistöitten kieli ja kulttuuri on osana ruottalaista kulttuuriperinettä.

Jokku niistä oikeuksista jota kansaliset vähemistöt saattavat väittää kaupunkissa:

- Oikeus olla osalinen kaupunkin työssä ette totheuttaa kansalisten vähemistöitten oikeuksia.
- Oikeus kehittää vähemistökieltä, muun muassa saamalla äidinkielenopetusta esikoulussa ja muussa petakookisessa toiminassa sekä äidinkielenopetusta peruskoulussa ja jymnaasiessa.
- Oikeus eistää kulttuuria esimerkiksi hakemalla kulttuuritukea.
- Ruottinsuomalaisela ryhmälä on oikeus suomenkielisheen esikouhluun ja vanhushoithoon.
- Saamenkielisillä, meänkielisillä ja suomenkielisillä on oikeus vanhushoithoon omala vähemistökielelä.
- Saamenkielisillä, meänkielisillä ja suomenkielisillä on oikeus käyttää kieltänsä kontaktissa kaupunkin kans.

Kulttuurituki

Yhitykset saattavat hakea kulttuuritukea ohjelmatoimistoon joka vahvistaa, kehittää ja välittää tietoja kansalisten vähemmistöitten kielestä ja kulttuurista.

Kulttuurihallinto vastaa kysymykshiin kulttuurituesta.
stockholm.se/KulturFritid/Stod/Handlaggare1

Osalistuminen ja vaikutusvalta

Stokholmin kaupunki pitää neuvotteluita vähemmistöryhmitten eustajitten kans niissä kysymyksissä jotka koskevat vähemmistöä eli kun yks kysymys nostethaan esile ryhmitten puolelta.

Kieli ja äidinkielenopetus

Opiskelijat jotka kuuluvat kansalisheen vähemisthön on oikeus äidinkielenopetuksheen omassa vähemistökielessä. Opiskelija ei tartte osata kieltä ette saa hakea äidinkielenopetusta. Se merkittee ette kansalista vähemistökieltä mennee lukea vasta-alkajana peruskoulussa, peruserityiskoulussa eli spesiaaliskoulussa. Opiskelijala pitää olla maholisuus jatkaa lukea vähemistökieltä jymnaasietasola.

Jos olet opiskelija eli huoltaja ja on kysymyksiä äidinkielenopetuksesta sie piät ensi käessä ottaa yhteyttä sinun koulhuun.

Sie saatat kans soittaa Kontaktcenter Stockholm 08-508 00 508.

Lissää tietoja:

- Kielikeskus/Språkcentrum
stockholm.se/sprakcentrum
- Kouluvirasto/Skolverket
skolverket.se

Ihmisoikeuksitten kanslia

Kaupunkinjohtokontturi, Stokholmin kaupunkin kanslia ihmisoikeuksile, koortineeraa kaupunkin strateekista työtä totheuttaa kansalisten vähemistöitten oikeuksia. Tärkeä lähtökohta työle on ette jokhainen yksityinen päättää itte jos se kuuluu johonki kansalishiin vähemisthöin. Ei yhtään taakkaa saa seurata valinossa.

Kanslia neuvottellee kansalisten vähemistöitten kans kaupunkin työstä antamalla kansalisile vähemistöille vaikutusvaltaa kaupunkin prusesissa. Prupleemiselvittelystä identtifieerinkhiin toiminoista, suorittaminen, arvostelu ja palauttaminen.

Kanslia informeeraa ja tukkee kaupunkin lautakuntia ja hallintoja niistä velvolisuuksista mitä kaupunkila on vähemistölainsäätänön pohjala. Tehtävään kuuluu ette yhdessä kansalisten vähemistöitten kans vaikuttaa ette kaupunki laajemasti tekkee näkyväks kansalisten vähemistöitten oikeuksia ja kuinka oikeuvel mennee väittä.

Lissää tietoja oikeuksista ja mitä lainsäätäntö määrää:

- **Euruuppalainen määräys alue- eli vähemistökielistä (Länkki muuhun veppipaikhaan manskligarattigheter.se/sv/vem-gor-vad/euoparadet/europeisk-stadga-om-landsdels-eller-minoritetsprak**
- **Raamikonvensjuuni kansalisten vähemistöitten suojaks manskligarattigheter.se/sv/vem-gor-vad/euoparadet/ramkonventionen-till-skydd-for-nationella-minoriteter**
- **Kokonaisuussa laki kansalisista vähemistöistä notisum.se/rnp/sls/lag/20090724.htm**

- **Kielilaki**
sprakochfolkminnen.se/sprak/sprakpolitik/spraklagen.html
- **Stokholmin Lääninhallitus**
lansstyrelsen.se/Stockholm
- **Saamekäräjä**
sametinget.se
- **Minoritet.se**
minoritet.se

Kontaktitietoja kanslihaan

Stokholmi kuuluu suomen kielen hallintoalueeseen. Laki kansalisista vähemmistöistä ja vähemmistökielistä sisältää määräyksiä vahvistetusta suojasta saamele, suomele ja meänkielele hallintoalueissa.

Hallintoalueissa yksityisillä on oikeus käyttää vähemmistökieltään kirjotetuissa ja suulisissa kontaktissa viranomhaisten kans. Yksityisillä on kans oikeus saa vanhushuoltoa ja esikoulua kokonaisuessa eli osittain saameks, suomeks eli meänkielelä.

Vahvistettu tuki suomele

Stokholmin kaupunki kuuluu hallintoalueeseen suomele. Se merkittee:

- Oikeus käyttää yksityisessä asiassa suomea suulisissa ja kirjotetuissa kontaktissa kunnitten kans missä viranomhainen on päätösvaltainen.
- Kunta saapi päättää erikoisia aikoja ja erikoisen paikan missä otethaan vasthaan yksityisiä jotka puhuvat suomea, sekä pittää erikoisia telefooniaikoja.
- Oikeus esikouhluun missä koko eli osa toiminasta harjotelthaan suomeks.
- Oikeus vanhushuolthoon missä koko eli osa toiminasta harjotelthaan suomeks.

Vahvistettu tuki saamele ja meänkielele:

Vaikka Stokholmi ei kuulu hallintoalueeseen saamele eli meänkielele, näillä kielillä on vahvistettu suoja. Se merkitsee:

- Oikeus käyttää saamea ja meänkieltä kontaktissa kunnan kans jos asia mennee hoitaa henkilökunnalla joka hallitsee vähemmistökieltä.
- Oikeus meänkieliseen sa saamenkieliseen vanhushuoltoon jos kunnalla on henkilökuntaa jotka ossaavat kieltä.
- Kunta pitää toimia siihen suunthaan ette on henkilökuntaa jolla on kielitaitoja suomessa, meänkielessä ja saamessa. Missä niitä tartethaan.

Vähemmistökysymykset Ruottissa

Desemberissä 1999 Ruottin valtiopäivät päätit yksimielisesti ette Ruotti pitää liittyä Euruupan neuvoston raamikonvensjuunhiin kansalisten vähemmistöitten suojaamisheen ja euruupalaisen määrittelyyn alue- eli vähemmistökielestä. Valtiopäivät on kans tunnustanheet juutalaiset, romanit, saamelaiset, ruottinsuomalaiset ja tornionlaaksolaiset kansalisina vähemmistöinä ja ette heän kielet on kansalisia vähemmistökieliä.

Tunnustuksela seuraa kans poistaminen aiemasta asimileerinkipulitiikasta. Mikä monessa aspektissa on määränny valtion asenetta kansalisia vähemmistöjä kohti.

Ette just nämät vähemmistöt tulit nimitetyks kansalisiks vähemmistöiks riippuu siittä ette net on kansanryhmiä jotka eroavat enemistöväestöstä, on toettu yhteenkuuluvuus, oma identtiteetti ja on olheet maassa satoja vuosia. Saamelaisten osalta se koskee tuhansia vuosia. Saamelaiset on kans alkuperänen kansa.

Viielä kansalisela vähemmistölä on oma kulttuuri, oma kieli ja juutalaisila on kans oma uskonto. Vähemmistöpulitiikala valtio halusi antaa vähemmistöile mahdollisuu en säilyttää, eistää ja kehittää kieltä ja kulttuuria.

Laki (2009:724) kansalisista vähemistöistä ja vähemistökielistä sisältää määräyksiä kansalisten vähemistöitten oikeutheen saa tietoja ja vaikutusvaltaa sekä oikeus ette vissilä eelytyksilä saa käyttää ommaa kieltä.

- Kansalisile vähemistöile pittää antaa maholisuuksia vaikuthaan kysymyksissä jotka koskevat heitä. Neuvotteluita pittää olla niin kauas kun maholista.
- Kaikila julkisella toiminalla on vastuu ette suojata ja eistää kansalisia vähemistökieliä ja helpottaa kulttuuritten kehitystä.
- Terhveys-ja siukkahoijola ja sosiaalipalvelula on vastuu ette on henkilökuntaa jolla on taitoja suomessa, meänkielessä eli saamessa.
- Vissilä eelytyksilä on vastuu komyniseerata yksityisten kans suomeks, meänkielelä eli saameks.
- Nostethaan erikoisesti esile lasten oikeus kehittää ommaa kulttuuria ja kieltä sekä vanhoitten oikeus palvelhuun ja huoltoon jossa henkilökunta ossaa vähemistökieltä.

Vähemistöryhmitten suuruus Stokholmissa

Se on kieletty ette käsitellä sellaista mitä kuttuthaan herkiks henkilötioks. Siihen liittyy tietoja eetnisestä kuuluvuudesta. Sen takia on vain arvosteluita kuinka monta henkilöä kuuluu kansalisheen vähemisthön. Kansaliset vähemistöt on arvioinheet ette Stokholmissa assuu noin 125 000 jotka identtifieeraavat olevansa kansalaisia vähemistöjä. Stokholmissa assuu noin 10 000 juutalaista, noin 15 000 romania, noin 25 000 saamelaista, noin 70 000 ruottinsuomalaista ja suunile 5 000 tornionlaaksolaista.

Romanit – yks viiestä kansalisista vähemistöistä

Valtiopäivät on tunnustanheet ette romanit yhessä juutalaisten, saamelaisten, ruottinsuomalaisten ja tornionlaaksolaisten kans on Ruottin kansaliset vähemistöt. Valtiopäivät on kans tunnustanheet romani chib vähemistökieleks. Noin 500 vuen aikana kun romanit on olheet Ruottissa on eri romani ryhmiä tulheet tänne eri

Euruopan paikoista. Stokholmissa puhuthaan parisenkymmentä varieteettiä romani chibistä.

Romanit on yks niistä ryhmistä Ruottissa ja Stokholmissa, joka on syrjinän ja ennakkoluulon kohteena. Paljon työtä on jäljelä ennen kun romanitten oikeudet on totheutettu. Stokholmin kaupunki haluaa muuttaa tätä ja on sen takia valtion nimitettynä ollaksheen yks viiestä kehityskunnista jotka on töissä vahvistamassa romanitten ihmisoikeuksia. Erikoinen fuukkys on siinä ette yhdessä romanitten kans identtifieerata kuinka kaupunki pittää tehdä ette totheuttaa romanitten oikeuksia työmarkkinassa, oikeus opetuksheen, terhveytheen ja sosiaalisheen huoltoon, sekä kielheen ja kulttuurhiin. Kaupunki järjesti syksylä 2016 hearingin romanitten eustajitten kans yhtenä osana siitä ette ottaa esile pitkäntähtäimen stratesjiin romanitten oikeukshiin.

Lue lissää hearingistä:

Oletko romani ja haluat osalistua työhön romanitten oikeuksista? Ota yhteyttä Heidi Pikkaraisen kans, Kansliet för mänskliga rättigheter och demokratiutveckling.

heidi.pikkarainen@stockholm.se

Romanilaisia sillanrakentajia

Stokholmin kaupunkissa on neljä sillanrakentajia jotka erikoisesti on töissä vahvistamassa romanitten oikeuksia. Tietoja sillanrakenustoiminasta ja kontaktitietoja heihin

Romanilaisia sillanrakentajia Stokholmin kaupunkissa

stockholm.se/romska-samhallsvagledare